

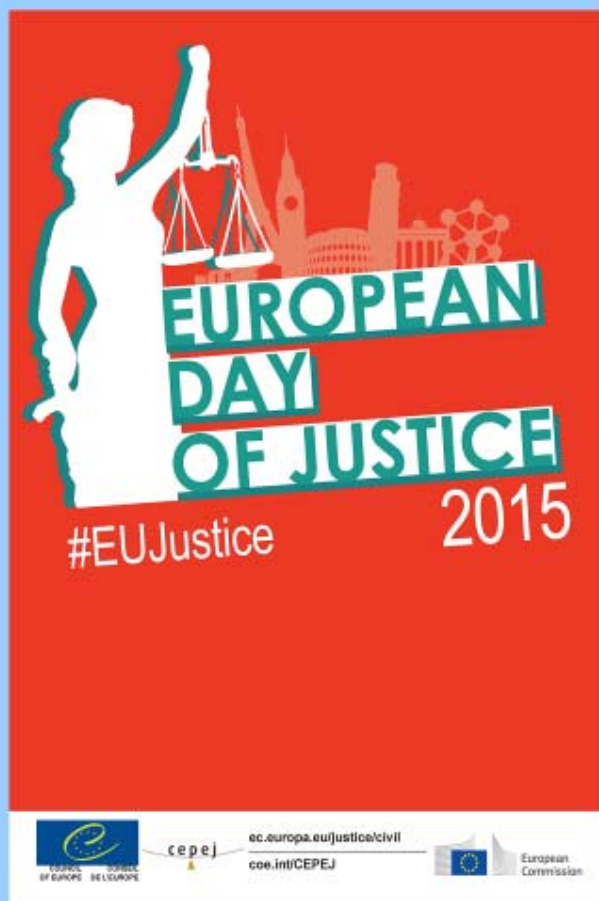
Bilten

Kantonalnog suda u Novom Travniku

Posebno izdanje u povodu Europskog dana pravde

EUROPSKI DAN PRAVDE U BIH

KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU
EUROPSKI DAN PRAVDE
30.10.2015. GODINE

CANTONAL COURT IN NOVI TRAVNIK
EUROPEAN DAY OF JUSTICE
30 th October 2015

Okrugli stol: "Sudska razmatranja slučajeve nasilja u obitelji u BiH"

„Dani otvorenih vrata suda”

Posjeta građana i organizirani obilasci učenika osnovnih i srednjih škola i studenata pravnih fakulteta

EUROPSKI DAN PRAVOSUĐA
EVROPSKI DAN PRAVDE
EUROPSKI DAN PRAVDE
30.10.2015. GODINE

“Dan pravde će pomoći 800 milijuna građana u 47 zemalja članica Vijeća Europe da budu bolje informirani o njihovim pravima i o tome kako funkcionira pravosudni sustav”

(Walter Shcwimmer, Generalni tajnik Vijeća Europe, lipanj 2003. godine)

Europski dan pravde ustanovljen je 05.06.2003. godine od Vijeća Europe i Europske komisije. Obilježava se svake godine u mjesecu listopadu/oktobru, sa ciljem da približi građanima pravosudni sustav, kako bi im se učinio dostupnijim, kao i da im se pruži mogućnost da bolje razumiju svoja prava i upoznaju sredstva koja im stoje na raspolaganju radi ostvarivanja njihovih prava.

Sudovi zemalja članica Europske mreže pilot sudova posebno su pozvani da učestvuju u obilježavanju Europskog dana građanskog pravosuđa.

Svrha ovog dana je da educira i informira opću populaciju o njihovim svakodnevnim pravima, te da okupi stručnjake iz pravne oblasti kako bi razmijenili informacije iz oblasti građanskih prava i susreli se sa korisnicima sudova.

Također, države su pozvane da obavijeste Vijeće Europe i Europsku Komisiju za efikasnost pravosuđa Vijeća Europe (“CEPEJ”) o načinu obilježavanja Europskog dana građanskog pravosuđa.

***

Austria

Bosnia and Herzegovina

Azerbaijan

Republic of Moldova

Germany

Italy

Lithuania

Romania

Serbia

Slovenia

Europski dan pravde 2015.

Dani otvorenih vrata suda

Kantonalni sud u Novom Travniku
Bosna i Hercegovina

PROGRAM

Petak, 30.10.2015. godine

od 9:00 Dani otvorenih vrata suda:

Slobodan pristup sudu građanima, vođeni obilasci zainteresiranih građana, učenika osnovnih i srednjih škola, te studenata

Predstavnici suda će zainteresirane osobe, učenike i studente upoznati sa radom suda, posebice sa radom Odjela za podršku svjedocima.

11:00 Okrugli stol: "Sudska razmatranja slučajeva nasilja u obitelji u BiH"

Hotel "Central" Vitez

Okrugli stol će biti organiziran uz suradnju i podršku projekta Atlantske Inicijative (AI) i Centra za sigurnost, razvoj i vladavinu prava (DCAF) i okupit će predstavnike ministarstava, sudova, tužiteljstava, Odvjetničke komore, centara za socijalni rad i drugih, vladinih i nevladinih organizacija u KSB/SBK.

Sredstva javnog informiranja će biti pozvana da prate ove događaje.

Na web stranicama Vijeća Europe se mogu pronaći informacije o Europskom danu pravde, kao i aktivnosti zemalja članica povodom ovog dana.
www.coe.int/cepej

European Day for Justice 2015 Open door days at Court

Cantonal Court in Novi Travnik
Bosnia and Herzegovina

PROGRAM

Friday, 30th October, 2015

from 9:00 Court open Day:

Free access to citizens and guided tours of elementary school, high school and law school students.

Accredited representatives of the court will inform interested persons with the functioning of this Court with a focus on work of witness support Office.

11:00 Round Table: "Judicial review of cases of domestic violence in BiH" Hotel "Central" Vitez

The round table will be organized with the cooperation and support of the Atlantic Initiative (AI) and a Centre for security, development and the rule of law (DCAF) and will bring together representatives of ministries, courts, prosecutors, the bar association, the centers for social work and other governmental and non-governmental organization in the Canton Middle Bosnia.

The media will also be invited to this special event.

Europski dan pravde u 2015. godini

Banja Luka, 23.10.2015. godine

Središnja manifestacija obilježavanja Europskog dana pravde u zemljama članicama Vijeća Europe u 2015. godini održana je u Bosni i Hercegovini, u Banja Luci. U okviru obilježavanja Europskog dana pravde u Banja Luci dodijeljeno je priznanje Komisije za efikasnost pravosuđa Vijeća Europe (CEPEJ) Kristalna vaga pravde. Ovo visoko priznanje je dobio Škotski pravosudni institut za inovativnu praksu u oblasti pravosuđa, a uručio ga je ministar vanjskih poslova Bosne i Hercegovine Igor Crnadak.

U uskoj konkurenciji za priznanje bili su i projekat Sudske administracije Republike Latvije vezan za tehničke mjere u bilježenju sudskih saslušanja, projekat Nizozemskog odbora za pravnu pomoć u oblasti on-line mirnog rješavanja sudskih sporova, te projekat Visokog sudskog vijeća Srbije vezano za smjernice model suda za osnovne i više sudove u ovoj zemlji. Svi ovi projekti su dobili posebne pohvale za nominiranje projekata i uvođenje inovacija u pravosuđe.

Ovogodišnje natjecanje za Kristalnu vagu je bilo otvoreno za institucije i organizacije koje se bave pitanjima pravosuđa svih država članica Vijeća Europe, a nagrada se tradicionalno dodjeljuje za inovativne prakse u oblasti pravosuđa koje se mogu uobličiti i podijeliti sa zainteresiranima, a koje se tiču

upravljanja i organizacije sudova i generalno, funkcioniranje pravosudnih sustava.

Uz dodjelu priznanja kao centralne europske manifestacije povodom obilježavanja Europskog dana pravde, Vijeće Europe je organiziralo i okrugli stol pod nazivom „Kako unaprijediti svakodnevno funkcioniranje sudova u cilju efikasnije pravde“. U uvodnom obraćanju, govoreći o inovativnim praksama u našoj zemlji posebno u oblasti informatizacije pravosuđa, učesnicima okruglog stola se obratila potpredsjednica Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća BiH, Ružica Jukić koja je naglasila da „Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće, sa svojom pravosudnom zajednicom, ima leadersku poziciju ne samo u Bosni i Hercegovini, nego predstavlja lidera u informatizaciji pravosudnog sustava u odnosu i na gospodarski i politički daleko naprednije zemlje od Bosne i Hercegovine“.

Dodijeli Kristalne vage i okruglom stolu su, uz predsjednika CEPEJ-a Georga Stawa, prisustvovala brojne zvanice iz bosanskohercegovačkog pravosuđa, državni ministar pravde, ministar i predstavnik ministarstva pravde na entitetskim nivoima, predstavnici Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine, predsjednici sudova i suci iz cijele Bosne i Hercegovine.

Ispred Kantonalnog suda u Novom Travniku dodijeli su prisustvovali predsjednica suda Katica Jozak-Mađar, tajnik suda Nedica Vukić i sudski administrator Amra Hrvačić.

***

Mostar, 26.10.2015. godine

U okviru Europskog dana pravde, Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine (VSTV BiH) je u suradnji sa Općinskim sudom u Mostaru, u okviru Projekta unapređenje efikasnosti pravosuđa kojeg financiraju vlade Norveške i Švedske, organiziralo predavanje za studente Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru i Pravnog fakulteta Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru i okrugli stol za predsjednike sudova, suce kaznenog referata kao i druge aktere pravosudne zajednice posvećen temi procesuiranja kaznenih djela rodno zasnovanog nasilja u BiH.

Povod za ovu temu je “Izvješće i analiza praćenja kaznenih postupaka u oblasti rodno zasnovanog nasilja u FBiH i RS” koji su izradili nevladine organizacije Udružene žene Banja Luka i Centar za pravnu pomoć ženama Zenica uz podršku švedske organizacije Kvinna till Kvinna u okviru projekta “Monitoringom pravosuđa do spolne i rodne jednakosti u BiH”.

U izvješću su predstavljeni nalazi praćenja kaznenih postupaka u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj sa preporukama, kao i zajedničke preporuke, usmjerene na osnaživanje rada svih zainteresiranih subjekata u oblasti zaštite žena i djece od rodno zasnovanog nasilja u kaznenim postupcima poduzimanjem nužnih mjera.

***

Novi Travnik, 30.10.2015. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova, dana 30.10.2015. godine obilježio je Europski dan pravde.

Dani otvorenih vrata suda započeli su u 9:00 sati vođenim obilascima i slobodnim pristupom građana. Akreditirani predstavnici suda su zainteresirane osobe, učenike osnovnih i srednjih škola i studente Pravnih

fakulteta upoznali sa radom suda, sa naglaskom na napretku u procesuiranju predmeta ratnih zločina u implementaciji Državne Strategije za rad na predmetima ratnih zločina.

Kantonalni sud u Novom Travniku posjetili su: učenici Osnovne škole "Fra Marijana Šunjića" iz Novog Travnika, Osnovne škole „Novi Travnik“ iz Novog Travnika, Osnovne škole „Safvet Beg Bašagić“ iz Novog Travnika, Osnovne škole „Edhem Mulabdić“ iz Novog Travnika, Osnovne škole „Nova Bila“ iz Nove Bile, "Mješovite srednje škole" iz Novog Travnika, studenti "Pravnog fakulteta Kiseljak" iz Kiseljaka i Sveučilišta Univerziteta „VITEZ“ iz Travnika.

Nazočnima je podijeljen promotivni materijal u vidu brošura i informativnih letaka.

Okrugli stol „Sudska razmatranja slučajeva nasilja u obitelji u BiH“

U povodu obilježavanja Europskog dana pravde, za profesionalnu zajednicu organiziran je Okrugli stol u Hotelu "Central" (Franšizni centar) Vitez na temu: „Sudska razmatranja slučajeva nasilja u obitelji u BiH“. Okrugli stol je okupio predstavnike sudova, tužiteljstva, Odvjetničke komore, Centara za socijalni rad i drugih vladinih i nevladinih organizacija u KSB/SBK. Okrugli stol organizirao je Kantonalni sud u Novom Travniku uz suradnju i podršku Atlantske inicijative (AI) i Centra za sigurnost, razvoj i vladavinu prava (DCAF).

Sve učesnike okruglog stola pozdravila je predsjednica

Kantonalnog suda u Novom Travniku Katica Jozak-Mađar i zahvalila se na dobrodošlici.

Kantonalni sud u

Novom Travniku kao predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova posebno je pozvan da svake godine priredi obilježavanje Europskog dana pravde, da se otvore vrata pravosudnih institucija, da se ohrabre i da se potaknu i druga nacionalna tijela i institucije pravnog sektora da učine isto, kako bi se upoznala javnost sa poslovima koji obavljaju te institucije, a sve u cilju da bi građani bolje upoznali i razumjeli svoja prava i koristili ih u praksi. Predsjednica Katica Jozak- Mađar iskreno se zahvalila suorganizatorima Atlantskoj inicijativi (AI) i Centru za sigurnost, razvoj i vladavinu prava (DCAF) bez čije podrške i potpore u svakom pogledu se ne bi mogao uspješno organizirati današnji događaj. Naglasila je da će održavanje ovog Okruglog stola biti višestruko korisno za sve učesnike koji postupaju u ovoj pravnoj stvari, a naročito u postizanju što većeg nivoa zaštite od nasilja u obitelji.

Nakon uvodnog predstavljanja prisutnih na Okruglom stolu, nazočnima se obratila Maida Čahajić, zaposlena u Nevladinoj organizaciji Atlantska inicijativa (AI) koja provodi projekat reforme pravosuđa. Projekat reforme i pravosuđa počeo je od 2012. godine i usmjeren je na dvije komponente: komponentu roda, odnosno, ravnopravnosti spolova i pravosuđa i prije

svoga usmjereni su na pitanje nasilja u obitelji i na pitanje odnosa roda i pravosuđa kao i pitanje smjernica za prevenciju seksualnog i rodnog zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH. Bitna komponenta projekta jeste nasilje u porodici i najznačajniji rezultat rada ove nevladine organizacije je Priručnik sudska razmatranja slučajeva nasilja u obitelji što je prva publikacija ove vrste u našoj zemlji. Istakla je da je kao jako bitno da ni jedna država iz okruženja nije radila na sličnom projektu, gdje su suci izradile materijal, odnosno priručnik za suce kako bi ispred sebe imali materijal koji će im prilikom donošenja odluka razriješiti brojne dileme koje se tiču otežavajućih i olakšavajućih okolnosti prilikom donošenja presude u slučajevima nasilja u obitelji.

Nazočnima se obratio Nenad Galić, pravni savjetnik u Centru za sigurnost, razvoj i vladavinu prava (DCAF) izrazivši zahvalnost predsjednici Kantonalnog suda u Novom Travniku gospođi Katici Jozak-Madžar, što je sve okupila danas

ovdje povodom ove i te kako velike teme i što je prepoznala inicijativu i (DCAF) kao važne partnere u procesu razmatranja i promišljanja tema preventivnog djelovanja u slučajevima nasilja u obitelji na samo pravosudnih organa nego i cjelokupne profesionalne i društvene zajednice.

Gospodin Nenad Galić naveo je da je današnja tema ustvari tema na kojoj (DCAF) aktivno radi u sklopu projekta kao što je kolegica Maida rekla unazad tri godine.

Adisa Zahiragić sutkinja Kantonalnog suda u Sarajevu, predsjednica kaznenog odjeljenja u istom sudu i predsjednica Udruženja žena sudija u BiH posebnu zahvalnost iskazala je predsjednici suda u Novom Travniku

kolegici Katici Jozak-Madžar sa kojom već duže vremena surađuje i posebno joj je drago da su ovdje prisutni pored predstavnika pravosuđa i predstavnici izvan pravosuđa, dakle, ispred drugih sektora kao što su Centri za socijalni rad, predstavnici ispred advokature i policije istakavši da će ovaj skup i te kako biti koristan za sve prisutne učesnike koji će moći prenijeti iskustva i informacije sa ovog Okruglog stola.

U svojoj prezentaciji na temu „Nasilje u porodici“ gospođa Adisa Zahiragić navela je i neke primjere iz

prakse, ukazujući na praksu koja je bila prije deset godina kada govorimo o ovom problemu i praksu koja je prisutna pred Općinskim sudom u Sarajevu, jer nesporno je da ima najveći broj predmeta pred najvećim sudom u BiH, kao što je Općinski sud u Sarajevu a onda i po žalbama pred Kantonalnim sudom u Sarajevu, ukazavši na to koliko smo mi unaprijedili praksu kad je u pitanju ovaj problem nasilje u obitelji, te dala odgovore na pitanje da li smo napredovali od prije 10 godina kada smo pričali o ovoj temi ili smo negdje na istom nivou ili smo možda čak i nazadovali. Na početku izlaganja prezentiran je Priručnik pod nazivom „Sudska razmatranja slučajeva nasilja u porodici u BiH“ u čijem su kreiranju učestvovali suci, uz pomoć donatora i organizatora, a koji su smatrali da je značajno da nešto krene naprijed u ovom pogledu kako bi ova tema bila prihvatljivija i razumljivija za predstavnike pravosuđa. Nada se tek u budućnosti da će se pokazati da će ovaj priručnik pomoći da suci i tužitelji, a i oni izvan pravosuđa, predstavnici iz policije, odvjetnici, predstavnici ispred Centara za socijalni rad približiti svoje stavove, kada je u pitanju odnos prema ovom problemu. A, šta to znači približiti svoje stavove?

Da imamo ista razmišljanja ili približna razmišljanja, u svezi ovog problema, da ne bude da jedno mišljenje ima sudac, drugo tužitelj, treće branitelj, naravno, svako sa svog aspekta, ali i osnovne stvari, a i osnovni faktori koji utiču na ovaj problem da se približavamo u tim stavovima.

Znači, kada govorimo o pojmu nasilje u obitelji, govorimo o pravu na privatnost i nasilje u obitelji kao javni problem. To je priča koja je već pričana od prije 10-tak godina, kada je i prvi modul sačinjen u Centru za edukaciju sudaca i tužitelja F BiH i Republike Srpske i to je bio prvi Priručnik „Nasilja u porodici „. Kada smo govorili o tome, govorili smo o pravu na privatnost i nasilje u obitelji kao javni problem. Pravo na privatnost jeste unutar obitelji, ali kada se pređe granica onda to postaje javni problem. Kad se prelazi granica je diskutabilno pitanje i interesantno je i danas. Nasilje u obitelji predstavlja lični problem prije svega za onoga ko čini nasilje. Obiteljski problem je ono kome se odnosi obitelj cijela trpi, a to se u konačnom pretvara i u društveni problem. U svom izlaganju govorila je o pitanju uzroka za nasilje u obitelji i pitanju kažnjavanja nasilnika i pitanju zaštite žrtve. Pomenula je neke definicije koje se odnose na nasilje u obitelji, od jednostavnih do složenijih i prema Međunarodnoj deklaraciji o ljudskim pravima, a upravo uz temu kada su u pitanju dani ljudskih prava i zaštite ljudskih prava. Najjednostavnija definicija u tom kontekstu je da svaki postupak koji razara, ugrožava, povređuje i ponižava ljudsko biće predstavlja nasilje u obitelji.

Nasilje u obitelji se posmatra kao ugrožavanje ljudskih prava, društveni model ponašanja, rodno uvjetovano ponašanje i zdravstveni problem obitelji, nasilje kao oblik ugrožavanja ljudskih prava, a što je regulirano kroz Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima. S tim u svezi posebno se treba imati u vidu na koga se nasilje najviše u obitelji odnosi, šta statistika u svijetu pokazuje, a šta ista statistika pokazuje i kod nas. Ko su najčešće žrtve nasilja u obitelji? Statistika u europskim zemljama pokazuje da su najčešće žrtve žene, preko 87 % žrtava nasilja u obitelji i još uvijek je prisutna statistika u tom pravcu da su žrtve žene. Otprilike slična statistika je i u BiH. Normalno da tu spadaju i drugi članovi obitelji kao što su roditelji, djeca, braća, sestre, sve je to točno, međutim i dalje statistika daje prevagu na štetu žena. Žene imaju pravo na jednaka uživanja i zaštitu svih ljudskih prava i osnovnih sloboda. Europska konvencija u članovima 3, 8 i 14, regulira pitanja zaštite ljudskih prava kada je u pitanju obitelj, a odluke Europskog suda za ljudska prava obvezujuće su za našu državu. Dakle autoritet u tumačenju Europske konvencije je Europski sud za ljudska prava, a tu praksu prati naš ustavni sud BiH. Kada govorimo o nasilju kao društvenom modelu ponašanja, govorimo o ravnoteži moći između muškarca i žene i ta moć je nejednako raspoređena još od antičkog vremena. Još uvijek se o tome priča i još uvijek su prisutne brojne teorije, rodne teorije u tom smjeru, kako se odnosimo prema položaju žene u svakom društvu. To je uvijek interesantno pitanje i za nas.

Muškarac je taj koji još uvijek ima pozicije moći i još uvijek govorimo o fenomenu moralne žene, fenomenu ženske šutnje, stida i srama da priča o tome, ne samo da priča o tome nego i da svjedoči. Primjećuje se u sudskoj praksi Sarajevskog Općinskog suda, da se dešavaju ove situacije, da su vrlo često žrtve ili supruge ili majke, dakle žene, a većini slučajeva i sestre. Žene pred sudom odustaju od svjedočenja i često koriste svoje zakonsko pravo u tom smislu što onda predstavlja svojevrsan šah-mat za sud i vrlo često se takvi postupci završavaju oslobađajućim

presudama. Znači, taj fenomen moralne žene, ženske šutnje i stida je i te kako prisutan. Govoreći o đender-jednakosti istakla je da se kod nas o tome već odavno priča. U našem društvu još od 2003. godine kada je usvojen Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH, koji je zaista na jedan transparentan način regulirao kako treba da izgleda odnos između rodova u našem društvu, koje su to prepoznatljive povrede na račun roda i tim zakonom je predviđena i kaznena odgovornost. Međutim, taj zakon nikada nije doživio svoju punu implementaciju pa se smatralo da treba nešto izmijeniti u tom zakonu, pa se 2009. godine pristupilo značajnim izmjenama tog zakona, ali do danas ne možemo se pohvaliti da je prisutna sudska praksa u tom pravcu i da imamo sudske predmete, da imamo čak i gonjenje kazneno, osim par nekih primjera unutar čitave BiH, što znači ili je pitanje implementacije zakona, ili je pitanje naših snažnih stereotipa, predrasuda da nismo nekad spremni da se na odgovarajući način obračunamo sa tim problemima. Nasilje kao zdravstveni problem je prisutan u cijelom svijetu jer pored tih drugih pojava o kojima sam sada govorila zdravstveni problem je posebno izražen. O tome Svjetska zdravstvena organizacija ima puno svojih izvještaja, i ako je ugroženo žensko zdravlje onda to predstavlja društveni problem i on je u domenu javnog zdravlja. Nakon teorijskog izlaganja o temi Okruglog stola pored onoga što je prisutno u Kaznenom zakonu i Zakonu o zaštiti nasilja u obitelji u federaciji izloženi su primjeri iz prakse. Najčešći sudski predmeti koji se procesuiraju pred Općinskim sudom u Sarajevu odnose se na članak 222. stavak 1. KZ FBiH. Imamo naravno i kvalifikatornih oblika ali je najčešće ovaj iz stavka 1. pomenutog članka KZ FBiH. Pitanje je, da li je to dovoljno da bi smo znali prepoznati nasilje u obitelji još od momenta prijavljivanja, a nakon toga i procesuiranja. Šta se dešava u policiji, šta u tužiteljstvu i nakon toga da li imamo spreman slučaj za sud u smislu da tužiteljstvo može očekivati osuđujuću presudu, a da pri tome imamo i adekvatnu zaštitu žrtve. Dakle, svi ti kriteriji su i te kako značajni kada se priprema jedan predmet za sud i trebalo bi da ovo kazneno djelo predstavlja jedno specifično kazneno djelo koje zahtjeva hitnost postupanju, da se prema takvom kaznenom djelu, koliko god nama izgledalo da je to lagan predmet, da se ne odnosimo na način da tako bude na čekanju, jer ako se čeka onda dolazi do dileme kod oštećenih, kod svjedoka, da li uopće da svjedoče. Dolazi i do dodatne njihove traumatizacije, ako se ponovo pozivaju ili se pozivaju sa zakašnjenjem, recimo u periodu od godinu ili dvije od momenta kada se nasilje u obitelji dogodilo. To su posebni izazovi, i ne samo izazovi koji se tiču iskaza svjedoka i oštećenih, nego su izazovi kada je u pitanju prikupljanje drugih relevantnih materijalnih dokaza. Ovdje se mogu postaviti različita pitanja da li

se i jedan slučaj kada je na terenu u pitanju nasilje u obitelji priprema kvalitativno na odgovarajući način. Od prvog momenta, od izlaska policije na lice mjesta kada dođe do prijavljivanja nasilja u obitelji, kako se prikupljaju dokazi, da li se fotografiše, da li se smatra da treba odmah da se pristupi zaštiti tih žrtava, da li će se odmah uključiti mjera da se ide u skladu sa primjenom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, da li se obavještava tužiteljstvo u tom pravcu i sl.?

Što se tiče statističkih podataka procentualno su prezentirani podaci sudova iz Srednjobosanskog kantona pa tako od 01.01.2010.godine, pa do 30.09.2015.godine promatran je 21 slučaj kroz žalbe na odluke prvostupajnskih sudova. Znači, kako su prvostupajnski sudovi riješili te slučajeve, u tih 21 predmet u 20 je donesena presuda dok u jednom slučaju se radilo o zahtjevu za ponavljanje postupka. Što se tiče kazne bilo je pet novčanih kazni, šest uvjetnih osuda i pet presuda na kaznu zatvora, a to su sve bile presude koje su bile na razmatranju pred Kantonalnim sudom u Novom Travniku. Kada su u pitanju odluke Općinskih sudova Općinski sud u Bugojnu je rješavao šest slučajeva, Općinski sud u Kiseljaku šest slučajeva i devet slučajeva Općinski sud u Travniku. Kada su u pitanju odluke po žalbi u većini slučajeva žalbe su ulagali optuženici i u trinaest predmeta žalbu su uložili optuženici. Žalba je odbijena u jedanaest predmeta po ovim slučajevima, žalba je uvažena u dva slučaja i odluka je preinačena, a u dva slučaja smo imali žalbu u koju je uložio branitelj i žalbe su odbijene. U pet slučajeva za razliku od ovoliko žalbi izjavljenih od optuženika, žalbu je uložio tužitelj kao druga strana u postupku pa su u tri slučaja uvažene žalbe tužitelja, a u dva slučaja su odbijene žalbe tužitelja. Oslobođajuća presuda u jednom slučaju od strane Kantonalnog suda u Novom Travniku je ukinuta i predmet je vraćen na ponovno razmatranje jer smo cijenili mi kao drugostupajnski sud da nije bilo mjesta oslobođajućoj odluci i da bi tu trebala po stanju spisa eventualno donijeti drugačiju odluku. Nekad morate dijelom uvažiti žalbu da bi jednakopravan bio tretman građana na cijelome kantonu.

U daljnjem dijelu Okruglog stola govorilo se o pitanju stanja alkoholiziranosti, a kroz prizmu ocjene otegotnih i olakotnih okolnosti. Sudac Kantonalnog suda u Novom Travniku Zuhdija Čosić, predsjednik kaznenog odjeljenja složio se sa kolegicom Adisom Zahiragić istakavši da, kada su u pitanju ova djela, alkohol se ne može smatrati olakotnom okolnosti, nego je za njega alkoholiziranost izrazito otegotna okolnost te se ni u kom slučaju ta okolnost ne može cijeliti na bilo koji način kao olakotna. Nije svejedno kad se kazneno djelo učini u stanju alkoholiziranosti jer sudovi tj. suci moraju ispoljiti takav senzibilitet u pogledu poštivanja ljudskih prava i prava optuženika da ga ne osude za ono što nije učinio te da mu ne izreknu prestrogu kaznu, tako i s aspekta da se mora voditi računa o interesima žrtve.

Posebno je istaknuto da pri Kantonalnim sudovima postoje odjeli za podršku svjedocima, koji preko psihologa stručnog suradnika Kantonalnog suda mogu pružiti odgovarajuću podršku svjedoku i upravo veliki bi značaj bio da se ti svjedoci oštećeni, dok se još nisu pozvali na blagodet zakona da ne svjedoče, kroz rad ovog odjela dobro pripreme za postupak i ostvarivanje svojih prava koja im po zakonu pripadaju.

Prezentirani su i statistički podaci od strane PS u Busovači, pa tako do današnjeg dana je podneseno četrnaest prijedloga za izricanje zaštitnih mjera. Sve prijedloge za izricanje zaštitnih mjera podnijela je policijska stanica Busovača. Znači, iznenađuje to što druge policijske stanice nisu podnosile takve zahtjeve. Postavlja se pitanje zbog čega, možda upravo zbog toga što su se PS-e koje nisu podnosile zahtjeve zadovoljile podnošenjem kaznenih prijava, gdje se u kaznenom postupku izriču sankcije nasilnicima ponašanja, dok zaštitne mjere koje se izriču u prekršajnom postupku, one ustvari nisu sankcije u pravnom smislu riječi, nego su isključivo predviđene i usmjerene ka zaštiti žrtvi nasilja u obitelji. U toku ovoga perioda znači prekršajna odjeljenja suda, radila su na ovim predmetima, i postupali su hitno, a sve u cilju zaštite žrtve u obitelji, tako da su se bazirali u samim postupcima na utvrđivanje općih i posebnih uvjeta. Jedan od općih uvjeta je da je utvrđivana

osnova sumnje da je određena osoba počinila radnje nasilja u obitelji što znači da se nije utvrđivala odgovornost u klasičnom smislu kao što se to utvrđuje zakonom u kaznenom postupku. Od posebnih uvjeta utvrđivano je da je postojala opasnost po tjelesni integritet osobe kao žrtve nasilja i članova njenih obitelji kao i uvjet da još postoji opasnost što znači da će se nastaviti sa nasilnim ponašanjem prema žrtvi nasilja. Svi predmeti su ponavljam, riješeni i izricane su one zaštitne mjere koje je policija zatražila, a policija je i predočila i odgovarajuće dokaze, pa je sud nije imao problema da izrekne zaštitne mjere koje su izvršene. Interesantno je napomenuti da u tom periodu nije bilo recidivista u odnosu na one osobe prema kojima su izrečene zaštitne mjere tako da u tom smislu znači da su te nasilne osobe prepoznale svoju odgovornost za učinjene postupke.

U nastavku Okruglog stola predviđenog za diskusiju ukazalo se na najbitnije probleme sa kojima se u svome radu susreću sudovi, tužiteljstva, policija, odvjetnici i nevladin sektor. U početku primjene ovog zakona, problem se javio kada su suci govorili da ne mogu mjere predviđene zakonom izricati, zato što bi time povrijedili pravo okrivljenika, osumnjičenika ili optuženika na dom čime bi direktno kršili Europsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava. Dalje problem se javlja ako učinitelja nasilja u obitelji udaljimo iz njegovog stana, njegove kuće, a on nema gdje drugo da živi, da li sud treba da vodi o tome računa prilikom izricanja takve mjere, da li treba negdje da smjesti tu osobu itd. U početku prilikom primjene ovog zakona većina sudaca je smatralo da je tako nemoguće izbaciti učinioca nasilja iz stana, a da mu se ne osigura neki smještaj. Međutim, danas tendencija u prevazilaženju ovog problema ogleda se u tome da sudovi ne trebaju razmišljati o povredi prava učinitelja nasilja u obitelji već o tome treba razmišljati onaj ko čini nasilje, dakle ne može se dovoditi u povoljniji položaj uz primjenu Europske konvencije nekoga ko čini nasilje u odnosu na žrtvu. Tu trebamo da imamo mi kao sud jednak tretman, ako se on opredijelio da čini nasilje preuzimajući rizik da na taj način može biti

izbačen iz stana ili kuće, onda je to njegov problem. To nije problem društva, odnosno, nije problem ni suda, ni tužiteljstva, ni policije, nego isključivo problem učinitelja nasilja, zato što on mora da se preispita i da shvati kakve su posljedice njegovog ponašanja, tako da je pozitivno da se sve češće takve mjere izriču, a da se ne razmišlja o tome da li se učinitelju nasilja vrijeđaju njegova prava na dom isl. Njegovo pravo na dom u ovoj situaciji „Nasilje u obitelji,“ ne može se normalno dovoditi u vezu sa pravima učinioca, kojima se stavlja na teret kazneno djelo. Sva njegova prava koja proizilaze iz zakona, i iz EK-e, kada je u pitanju zaštita njegovih prava u vezi sa kaznenim djelom koje mu se stavlja na teret su na jednoj strani, u odnosu na ovu situaciju kada treba zaustaviti nasilje.

U sklopu diskusije postavljena su i konkretna pitanja predstavnicima policijskih stanica, a što je od interesa sudovima prilikom realizacije konkretno izrečenih mjera učinitelju nasilja u obitelji. Pa tako postavilo se pitanje da li policija ima primjera iz prakse u kojima su imali problema prilikom implementiranja neke zaštitne mjere, kako su i kada kontrolirali izrečenu mjeru, konkretno ako se izmjesti učinitelj nasilja iz svoje kuće, te da li je moguće provoditi ove pod zakonske akte koji su donešeni u Federaciji, a koji se odnose na rad policije.

U odgovoru na ova pitanja predstavnici policije istakli su da se u pravilu radi o strogim mjerama, i da se u svakom pojedinačnom slučaju napravi plan po kojem će postupati policija. Zapravo u ovakvim situacijama potrebno je nazvati policajca ili stanicu koja će obavijestiti policajca koji je zadužen za tu regiju i prijaviti da se učinitelj nasilja približio žrtvi protivno izrečenoj mjeri suda. Radi se zapravo o izradi strateškog plana od strane policije kako se ta mjera provodi a u samom implementiranju zaštitne mjere policijski organi ovise o zajednici i o samoj žrtvi u smislu da li će nam javiti ili neće da počinitelj nasilja krši odluku suda.

Pored navedenog, navedeni su i neki primjeri iz sudske prakse prekršajnih odjeljenja, a što je u diskusiji naveo sudac Općinskog suda u Jajcu Aleksandar Trkulja. koji radi na ovim prekršajnim predmetima i koji je istakao da su pojedine od ovih zaštitnih mjera fantastične i da su najviše uspjeha imali sa zaštitnom mjerom zabranom približavanja žrtvi nasilja, gdje su te ljude koji su bili neposredno ugroženi u tim najčešćim zajednicama, kućama, stanovima gdje smo imali situaciju i gdje je bilo potrebe da se hitno reagira u suradnji sa policijom pod uticajem zaštitnih mjera počinitelje nasilja smještali na donje katove ili gornje, zabranjivali im da dolaze do roditelja što je imalo jako mnogo efekta. Naveo je da je bio ponosan na te slučajeve jer su ti ljudi dolazili i rekli da poslije tog zaista lakše dišu i počinitelj nasilja

se ipak pridržavao tih mjera budući da policijska stanica Jajce radi na najbolji mogući način i često obilazi mjesto na kojem se ove mjere izvršavaju. Što se tiče mjere udaljenja iz kuće i stana nikad do sad u 44 slučaja nije našao mogućnosti da izrekne takvu mjeru. Mišljenja je da je to mjera koja je predviđena za neke veće sredine jer ovdje imamo situaciju, imate počinitelja nasilja u obitelji koji je recimo psihički bolesnik, koji je nezaposlen, pa sama mjera učinitelju pada kao teža mjera nego zatvor. Konkretno je navedeno da u sred Zime na minus dvadeset u takvom psihičkom stanju učinitelja bi trebalo udaljiti iz stana ili kuće što predstavlja problem pri donošenju odluke da se ovakva mjera izrekne.

Predstavnici udruženja Medica Zenica naveli su da u Zenici njihovo udruženje ima siguran smještaj za žrtve nasilja u obitelji. Nažalost, nije isto biti žrtva nasilja u Zeničko-

dobojskom kantonu Srednjobosanskom ili nekom drugom kantonu. U nekim kantonima imamo dosta bolje uređene mehanizme zaštite za žrtve nasilja, dok u nekim kantonima apsolutno nema takve podrške. Kada žrtva nasilja iz Srednjobosanskog kantona prijavi nasilje u obitelji da bi dobila adekvatnu zaštitu mora da čeka, prođe dosta procedura, dok u Zeničko-dobojskom kantonu je dosta to brže i nekako se više stavlja fokus na žrtvu nasilja. Medica Zenica od 1993. godine radi se sa žrtvama nasilja i imali su dosta edukacija službenika i drugih aktera iz institucija koje rade sa žrtvama nasilja i na tim edukacijama moglo se vidjeti koliko se površno pristupa nasilju u obitelji. Sve to ustvari govori i o našim predrasudama o kojima je bilo govora na današnjem Okruglom stolu i o tome koliko stvarno mislimo da je nasilje privatni problem i da će se on riješiti tako ako će se supružnici pomiriti, ako će žrtva nasilja odustati od prijave i slično. Kroz iskustvo Medice Zenica svakodnevno razgovaramo sa žrtvama nasilja, skoro svakodnevno žrtve nasilja se smještaju u sigurnu kuću i borave u kući zaista

U radu sa žrtvama susreću se sa niz barijera u samom postupku u pomoći žrtvi nasilja. Sudski procesi su spori pa imamo žrtve nasilja koje sjede u sigurnoj kući iščekujući kada će njihov predmet doći na red a pogotovo u slučajevima djece, kada su djeca žrtve nasilja i samo znamo šta ustvari može dovesti do promjene iskaza kod same žrtve nasilja. Nedavno su imali slučaj nasilja djevojčice gdje je počinitelj otac, gdje je djevojčica naravno po samoj prijavi nasilja dala jedan iskaz ali da bi je tužiteljica pozvala da izjavu tužiteljstvu i dala je iskaz da je otac nju tukao i

bio takav zato što ona nije slušala a ona je poželjela oca. Samu dinamiku nasilja moramo razumjeti ne iz ugla kako to rade profesionalci koji rade na samom tretmanu žrtva nasilja i učinitelja nasilja ali mislim da svi mi koji dođemo u kontakt sa nasiljem moramo da znamo dinamiku nasilja i ciklus nasilja ako ništa bar one osnovne stavke a to je da su počinitelji nasilja izuzetno manipulativni i da samo čekanje kod žrtava nasilja može dovesti do promjene u sjećanju kao i promatranju nasilja kao problema. Samo ako razumijemo dinamiku nasilja znamo da ustvari kajanje jeste sastavni obrazac ciklusa nasilja pa se dešava da se počinitelj izvinjava i kada taj period kako ga u struci zovemo period „medenog mjeseca“ prođe, ponovo se dešava da počinitelj čini nasilje jer je uvjerio žrtvu nasilja da mu vjeruje. Tako da zaista svi mi moramo povesti računa ustvari kako pristupamo žrtvama nasilja. Moramo se pozvati na iskustva iz prakse da je sve veći broj smrtni slučajeva kada su to žrtve nasilja i da isto tako ako nasilnika zadržimo u kući to može biti smrtna presuda za dijete, za ženu žrtvu nasilja i slično.

Na kraju, svi učesnici Okruglog stola prihvatili su preporuke iz priručnika “Sudska razmatranja nasilja u obitelji u Bosni i Hercegovini“, kao radni materijal koji će koristiti u svom radu prilikom procjena kaznenih predmeta nasilja u obitelji, a posebno sudovi će moći prilikom donošenja odluka razriješiti brojne dileme, neujednačenost sudske prakse po pitanju otegotnih i olakotnih okolnosti počinitelja kaznenih djela. Sudovi su obvezni- sukladno s međunarodnim standardima zaštite ljudskih prava-osigurati da kaznena djela nasilja u obitelji, uzimajući u obzir njihovu ozbiljnost, budu kažnjiva sankcijama koje su djelotvorne, srazmjerne, i koje odvrćaju od vršenja kaznenih djela.

Općinski sud u Bugojnu, 26.10.2015. godine - Dani otvorenih vrata suda

U sklopu obilježavanja Evropskog dana pravde pored građana Bugojna, ovaj sud su dana 26.10.2015.godine posjetili i učenici IV. razreda Prve osnovne škole Bugojno, predvođeni učiteljicom Dinkom Šečić.

Cilj ove posjete je bio, upoznati se sa ulogom Općinskog suda u društvu, što su temeljni principi ustanovljenja Evropskog dana pravde.

Tijekom jednoiposatne posjete, učenici su od predsjednice suda upoznati sa nadležnostima, strukturom i ulogom Općinskog suda u Bugojnu. Prilikom posjete pisarnici učenici su imali priliku vidjeti način prijema pismena u Općinski sud u Bugojnu i upoznati se sa pojedinim fazama vođenja predmeta.

U zemljišno-knjižnom uredu suda posjetioci su upoznati sa ranijim i sadašnjim načinima vođenja

zemljišnih knjiga, a imali su priliku i vidjeti najstariji zemljišno-knjižni izvadak u ovom sudu koji potiče iz 1893. godine.

Posebnu pažnju privukli su i uloga i nadležnost sudske policije u Općinskom sudu u Bugojnu.

Na kraju posjete učenici su upriličili u jednoj od sudnica simulirano suđenje, pri čemu su pokazali i proširili znanje o ulogama stranaka i suda u kaznenom postupku. Posjeta je završena na uzajamno zadovoljstvo, a učenici su naglasili da su u potpunosti ostvarili cilj svoje posjete.

***

Organizacioni odbor za obilježavanje Europskog dana pravde u Kantonalnom sudu u Novom Travniku u 2015. godini čine: Katica Jozak-Madar, Angela Petrović, Zuhdija Ćosić, Senad Begović, Nedica Vukić, Amra Hrvačić, Naiče Arnaut i Almir Račić.

EUROPSKA KOMISIJA ZA EFIKASNOST PRAVOSUĐA (CEPEJ)

ŠTO JE CEPEJ?

CEPEJ je tijelo Vijeća Europe osnovano Rezolucijom o osnivanju Europske komisije za efikasnost pravosuđa, Res(2002)12, Komitetu ministara Vijeća Europe, kako bi radilo na poboljšanju efikasnosti i funkcioniranju pravosudnog sustava u zemljama članicama Vijeća Europe. CEPEJ čine predstavnici svih 47 država članica Vijeća Europe. Nacionalnog člana CEPEJ-a u ime pravosuđa Bosne i Hercegovine imenovalo je Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH. CEPEJ o svojim aktivnostima podnosi godišnje izvješće Komitetu ministara Vijeća Europe.

Koji je cilj Cepej-a?

CEPEJ kroz svoje djelovanje nastoji da: Unaprijedi efikasnost i funkcioniranje pravosudnog sustava u zemljama članicama Vijeća Europe, sa ciljem da se osigura da svako može efikasno ostvariti svoja prava, čime se povećava povjerenje građana u pravosudni sustav; Omogućiti bolju primjenu međunarodnih pravnih instrumenata Vijeća Europe

koji se tiču efikasnosti i pravičnosti pravosuđa. U konačnici, ostvarenjem navedenih ciljeva želi se smanjiti broj predmeta pred Europskim sudom za ljudska prava uzrokovanih od strane pravosudnih institucija država članica Vijeća Europe, kroz različite oblike povrede prava na pravično suđenje priznatog člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Suradnja VSTV BiH sa Cepej-om

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH redovito dostavlja CEPEJ-u podatke o radu pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini. Ovi podaci se objavljuju u dokumentu „Europski pravosudni sustavi. Efikasnost i kvalitet pravosuđa“. Pomenuti dokument se objavljuje svake dvije godine i sadrži detaljna poređenja europskih pravosudnih sustava. Nedavno je na internet stranici Vijeća objavljen prijevod posljednjeg izdanja ovog dokumenta. Također, Vijeće je osiguralo prijevode najvažnijih CEPEJ-ovih dokumenata i dostavilo ih je svim sudovima i tužiteljstvima, kao i drugim relevantnim institucijama u Bosni i Hercegovini. U skoroj budućnosti suradnja sa CEPEJ-om će se intenzivirati kroz aktivnost eksperimentalnog prikupljanja podataka o trajanju sudskih postupaka u jednom broju sudova u Bosni i Hercegovini. Pored toga, nacionalni član Bosne i Hercegovine redovno učestvuje u radu CEPEJ-a. Konačno, Kantonalni sud u Novom Travniku aktivno učestvuje u radu CEPEJ-ove mreže pilot sudova.

Europska mreža pilot sudova

Europska mreža pilot sudova uspostavljena je od strane Europske komisije sa efikasnost pravosuđa (CEPEJ), s ciljem da se:

- podrže aktivnosti CEPEJ-a kroz bolje razumijevanje svakodnevnog funkcioniranja sudova, ukaže na najbolje prakse rada u europskim sudovima koji bi mogle biti iznijete pred nadležna tijela u državama radi njihovog eventualnog usvajanja s ciljem unapređenja efikasnosti pravosudnih sustava.

Kantonalni sud u Novom Travniku je predstavnik Bosne i Hercegovine u Europskoj mreži pilot sudova od 13.12.2007. godine.

***

Više informacija o obilježavanju Europskog dana pravde možete dobiti posjetom na slijedeće web stranice:

www.coe.int/cepej

www.ksud-novitrvnikpravosudje.ba

www.hjpc.ba

<http://pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=32314>

